

אמנם המספר הגדול של המצרכים הנקנים ע"י המשרד מקשה על עריכת מכרזים, אך אין העובדה הזאת פוטרת את המשרד מקיום עקרון המכרזים. באותם המקרים, שלדעת המשרד הדרך הנאותה לרכישת מצרכים מסוימים היא הכרזה מצומצמת - פנייה למספר ספקים - יש לנמק החלטה זו בכתב ולנהוג בהתאם להוראת "תקנון לענייני כספים ומשק (תכ"ם)", שהוצא על ידי האוצר.

(ב) נקבעו אי סדרים בניהול המחסנים. על יסוד הרישומים הקיימים אי אפשר לקבוע, באיזה מחסן ממחסי המשרד נמצא מצרך מסוים. קבענו אי התאמות בין הרישומים שבכרטיסיות השונות, והפרשים בין היתרות שבכרטיסיות לבין המלאי בעין.

פגיעה בחוק התקציב

הוצאות מסעיף "הרחבת האשפוז"

בתקציב משרד הבריאות לשנת 1953/54 אושר סך של 350,000 ל"י להרחבת האשפוז. כיוון שלא היה ביכולת המשרד להשתמש בהקצבה זו במלואה למטרה שלה נועדה, השתמש המשרד בסעיף תקציבי זה גם לכיסוי הוצאות מינהליות ומשקיות, שאינן כרוכות בהרחבת האשפוז. לדוגמה: רכישת בגדים לחולים בבתי חולים קיימים בסך 2,277 ל"י, דמי כיס לחולים בסך 929 ל"י, המדור לצורכי משרד 641 ל"י.

פגיעה בעקרונות החסכון והיעילות

אחסון של ציוד בית חולים שנרכש בחו"ל

משרד הבריאות קנה בחו"ל את הציוד הרפואי והמשקי של בית חולים אחד, במחיר של \$ 120,000. ציוד זה הגיע ארצה בסוף שנת 1952. הביקורת שנערכה בדצמבר 1953 קבעה:

(א) המשלוח אוחסן בתנאים, שלא הבטיחו הגנת הסחורות בפני חדירת הגשם, רטיבות וכד', וכתוצאה מכך, חלק לא קטן מהציוד כגון מיטות מיוחדות לחולים, שולחנות ניתוח וכד' העלו חלודה, וקיים ספק רב, אם יהיו עוד ראויים לשימוש בכלל. חלק אחר יוכשר לשימוש, רק אחרי שיבוצעו בו תיקונים הדרושים מחמת קלקול.

(ב) ציוד משקי, בעיקר מזרנים; שנרכש מגשמי החורף, לא הוצא מהמחסנים לשם ייבוש ואוורור, ואף לא מוין כדי לקבוע, איזה חלק ממנו ראוי עדיין לשימוש.

3. משרד הדתות

א. הביקורת הקיפה מחלקות אדמיניסטרטיביות של המשרד: מחלקת הכספים והמשק; מחלקות אופרטיביות: המחלקות למועצות דתיות, ליישובי עולים, למוסדות חינוך תורניים ושת"י המחלקות למיעוטים: המחלקה לענייני המוסלמים והדרוזים והמחלקה לעדות נוצריות; כן בוקרו בתי המשפט הדתיים. נבדקו הסדרים במתן הענקות, הקצבות ותמיכות ע"י המשרד והטיפול באישורי הלוואות למוסדות דת מכספי תקציב הפיתוח. נערכה ביקורת בספריות המשרד, והומלץ על ריכוזן במקום אחד.

ב. הליקויים בכמה תחומים ארגוניים של בתי המשפט הדתיים, שהחכרו בדו"ח השנתי מס. 4 (עמ' 110), תוקנו בחלקם. בינתיים נטלה על עצמה הגוברות של משרד הדתות לנהל ספרים גם על ההכנסות וההוצאות של בתי המשפט. בהתאם להצעתנו ביטלו בתי המשפט את הנהלת הספרים הנפרדת שלהם.

בשנה הנסקרת ערכנו ביקורת על סדרי העבודה בבתי משפט דתיים; הצעותינו התייחסו במיוחד לניצול כוח האדם, סדרי הארכיבים והדרכה.

ג. ביקורת הפעולות של היחידות השונות במשרד הדתות חייבה את המסקנה, שמן הצורך לבדוק את ארגון המשרד כולו, את מבנהו ודרכי עבודתו. במשך השנה הנסקרת נערכה בדיקה מקיפה כזאת על ידי השירות לביקורת המשקיות במשרד מבקר המדינה; להנהלת המשרד הוגשו המסקנות של הבדיקה המינהלית וההמלצות המתבססות עליה (ראה עמ' 31 - 35 בדו"ח זה).

ה מ ל צ ה

ניהול נכסים ע"י המחלקה לענייני המוסלמים

בחודש דצמבר 1952 העביר האפוטרופוס לנכסי נפקדים את הטיפול בחלק מנכסי ההקדשות המוסלמיים למשרד הדתות, ומנהל המחלקה לענייני המוסלמים נתמנה כסוכן האפוטרופוס לשם טיפול בנכסים אלה.

ביקורת על ניהול הנכסים, שנערכה בחודש מארס 1954 העלתה, שתפקיד הטיפול בנכסים אלה אינו משתלב בשאר תפקידי המחלקה. נקבעו מספר מקרים, שבהם לא נערכו חווי שכירות; לא נקבעו או לא נבנה שכר דירה מתאים או שפעולות אלה נעשו באיחור רב. מן הדרוש, שהטיפול בנכסים אלה יהיה בידי יחידה מינהלית בעלת תפקיד משקי. בהתחשב באופיים המיוחד של הנכסים הנדונים מן הצורך היה, שגם אחרי ביצוע השינוי המוצע תשתתף המחלקה לענייני המוסלמים בטיפול בעניינים עקרוניים וחשובים במיוחד על ידי הוספת חתימתה על מסמכים המתייחסים לעסקות בנכסים אלה.

4. משרד החינוך והתרבות

א. חוק החינוך הממלכתי, תשי"ג-1953, שגרם שינויים מרחיקי לכת במערכת החינוך ובמבנה הארגוני של משרד החינוך והתרבות, נתן את אותותיו לא רק במחלקה לחינוך יסודי אלא גם במחלקות אחרות הנוגעות במישורן או בעקיפין לחינוך יסודי.

פעולות הפיקוח, שבוצעו קודם במסגרת ה"זורמים", הועברו למשרד החינוך והתרבות, שבו הוקמה יחידת הפיקוח המרכזי-האחראית לפיקוח פדגוגי ואדמיניסטרטיבי על מוסדות החינוך היסודי. אורגנו שש לשכות מחוזיות - ירושלים, הדרום, תל אביב, המרכז, חיפה, הצפון - שהנהלתן נמסרה בידי מפקחים מחוזיים, ולהם כפופים המפקחים המבקרים בבתי-ספר.

ב. ביקורתנו הקיפה את פעולות המחלקות העיקריות של המשרד, כגון: הפיקוח המרכזי, חינוך תיכון, לשכת הסטודנטים, לשכת הנוער, חינוך ותרבות לערבים, תרבות תורנית, חינוך מיוחד, הכשרה גופנית, הנחלת הלשון, מחלקת העתיקות.

ג. עד סוף מארס 1953 עסקו בשטח הזנת ילדים והוראת התזונה שלושה משרדים: סעד, חינוך ותרבות, מסחר ותעשייה. על פי החלטת הוועדה לייעול וחסכון רוכזו החל מ-1 באפריל 1953 כל התפקידים בשטח ההזנה במשרד החינוך והתרבות, שהקים לצורך זה את המחלקה לתזונה. ביקורת מקיפה נערכה מסוף שנת 1953 עד אפריל 1954 ובחודשי יולי-אוגוסט 1954 במחלקה לתזונה בירושלים, בסניפים בירושלים, תל אביב וחיפה ובמחסנים של המחלקה. על יסוד תוצאות הביקורת נמסרו למשרד החינוך והתרבות הצעות, שמטרתן להביא במיוחד לידי שימוש בשירותי העזר, שהלשכות המחוזיות של משרד החינוך והתרבות יכולות להעמיד לרשות המחלקה (כגון הנהלת חשבונות, מזכירות, משק מכוניות וכו'); צמצום מספר המחסנים למספר הדרוש; הסדרים שלפיהם יסופקו המצרכים, במידת האפשר, במישורן על ידי הספק אל נקודות ההזנה (במקום ההסדר הנהוג עכשיו: הספקה דרך המחסן המרכזי).

ד. נבדקו ההוצאות על החזקת בתי מדרש למורים; מתן תמיכות והענקות למוסדות חינוך ותרבות וסטיפנדיות לתלמידים בבתי ספר תיכוניים.